

Co to ma być stanem? ocena? Plan?

III ZJAZD HISTORYKÓW POLSKICH W KRAKOWIE.

(SEKCJA II.)

Rusya. { wielkoruska
bieda - ruska
nawiniśka - ruska, ruski: mala ruska

Pogląd na współczesny stan badań w zakresie ukraińsko-ruskiej literatury.

(Kilka zagadnień i dezyderatów.)

Referent

Dr. Aleksander Kolessa ¹⁾.

Zamierzam omówić lub poruszyć następujące zagadnienia:

Współczesne położenie ukraińsko-ruskiej literatury i warunki niekorzystne dla jej rozwoju. Nierównomierność badań nad historią dawniejszych i nowych faz rozwoju ukraińsko-ruskiego piśmiennictwa i przyczyny tego zjawiska. Główne zagadnienia w zakresie tych badań w porządku historycznym.

Okres najdawniejszy. Zarysy ogólne dziejów piśmiennictwa tego okresu w pracach Pypina, Tichowrawowa, Gałachowa, Porfirjewa, Reinholda, Gołubińskiego i Ogonowskiego. Niektóre zasadnicze zagadnienia z historii kultury.

Jaki naród był twórcą kwitnącej kultury i piśmiennictwa ruskiego w okresie najdawniejszym? Czy nad Dnieprem mieszkali wówczas przodkowie dzisiejszego narodu ukraińsko-ruskiego, czy wielko-ruskiego? Teorya Pogodina. Odnowienie teoryi o kijowskich Wielko-rusach w pracach filologicznych. Badania Sobolewskiego, Jagicza, Szachmatowa i innych. Obecny stan badań nad tem zagadnieniem.

Czy literatura staroruska była wspólnym produktem kultury wszystkich ruskich plemion? Twórczość literacka w poszczególnych dzielnicach Rusi. Kijów i Nowogród. Wspólne zjawiska i różnice w tej twórczości. Język. Wspólność pierwiastku cerkiewno słowiańskiego. Zabarwienie ruskie. Różnice dyalektyczne. Wpływy bizantyńskie i południowo-słowiańskie; ich wspólność, ich drogi. Literatura cerkiewna. Tłómaczenia. Przebłycki twórczości samoistnej w literaturze o treści cerkie-

¹⁾ Referat podany w języku ukraińsko-ruskim.

A. Kolessa.

wnej. Hagiobiografie. Literatura świecka. Poezya. Szczątki poezyi w kronikach. Porównanie kronik południowo- i północno-ruskich. Południowo-ruskie byliny. Resztki dawnego eposu w ukraińsko-ruskich pieśniach i podaniach. Ówczesny stan oświaty i piśmiennictwa w dzielnicach północno-ruskich. Kultura kijowska w Włodzimierzu nad Klazmą. Oddźwięk poezyi kijowskiej na północy w XV i XIV w. Kijowska kultura na północy, i działalność pisarzy południowo-ruskich w dzielnicach Rusi północnej w XVII i XVIII w. Kiedy i w jakich warunkach zwraca się prąd cywilizacyjny z północy na południe. Ciągłość tradycyi literackiej i jej punkt wyjścia w najdawniejszym okresie piśmiennictwa południowo-ruskiego.

Stąd wysnuwam wnioski: jak należy rozumieć wspólność i znaczenie piśmiennictwa staroruskiego w poszczególnych ruskich dzielnicach.

Badania nad historią literatury grecko-bizantyńskiej, i ich znaczenie dla historii piśmiennictwa staroruskiego. Zasługi Krumbachera, Wiesiełowskiego i innych. Wpływ badań bizantologicznych na oświetlenie poszczególnych zagadnień historyczno-literackich.

Literatura apokryficzna. Wydania i studia dawniejsze. Nowe rozprawy i wydania tekstów dokonane przez »Naukowe towarzystwo im. Szewczenki«. Oddźwięki utworów apokryficznych w ukraińsko-ruskim piśmiennictwie dawnem i nowem (Korsun Rudańskij) i w poezyi ludowej.

Historya dawnego romansu i powieści. Znaczenie pracy Pypina o tym przedmiocie wyd. r. 1857 — i brak takiej pracy w nauce współczesnej. Rękopisy »Aleksandryi«. Studya nad powieścią o Barlaamie i Joasafie.

Badania nad genezą i układem kronik staroruskich. Nestor. Studya Szachmatowa, Szczepkina i Hruszewskiego. Brak badań specjalnych nad kroniką kijowską i halicko-wołyńską, szczególnie pod względem ich wartości literackiej.

Średni peryod piśmiennictwa ukraińsko-ruskiego. Bliższa styczność Rusi południowej z kulturą zachodniej Europy. Osłabienie wpływów bizantyńskich. Ustrój szkół. Charakter piśmiennictwa. Monografie dawniejsze i nowsze uczonych rosyjskich o tym okresie literatury ukraińsko-ruskiej. Literatura polemiczna. Synteza badań nad tą literaturą w pracy A. Brücknera. — Nowsze prace monograficzne uczonych ruskich w Galicyi. Wpływ kultury polskiej na ukraińsko-ruską w XVII i XVIII wieku. Historya tego wpływu w pracy A. Jabłonowskiego.

jakie?

jakie?
rosyjskie?

niepotrzebne, bo nie do wyrobiz. czyli. jako utwory - liście,
jako próba liter. - utwory wydania wyrobiz. 3

Literatura dramatyczna Rusi południowej w XVII i XVIII wieku. Brak pełnego wydania utworów literatury dramatycznej na Rusi. Dramat wielkanocny. Dramat »wertepowy«. Interludya i ich znaczenie w genezie nowej literatury dramatycznej ukraińsko-ruskiej. Technika dramatu. Komedya S. Strileckiego. Nowe pierwiastki w utworach dramatycznych Kotlarewskiego.

Kanty religijne. Śpiewy cerkiewne. Kolendy. »Bohołasnyk«. Brak wydania naukowego religijnych pieśni staroruskich.

Wiersze humorystyczne na Wielkanoc i Boże Narodzenie. Ich geneza. Ich technika i aparat humoru w »Eneidzie« Kotlarewskiego.

Nowsze piśmiennictwo. Zarysy ogólne literatury ukraińsko-ruskiej wieku XIX-go. Nowsze monografie. Niektóre ważniejsze zagadnienia.

Romantyzm ukraińsko-ruski. Jego geneza, charakter i granice rozwoju. Rosyjskie i polskie pośrednictwo ϕ rozwoju romantyzmu ukraińsko-ruskiego. Ukraińskie tematy w piśmiennictwie rosyjskiem. /w

Stosunki literackie ukraińsko-polskie. Ruś-Ukraina u polskich poetów dawniejszych. F. S. Klonowicz, W. Potocki, S. Twardowski.

Ukraina u pisarzy polskich w. XIX. Wpływ ukraińskich pieśni ludowych na Zaleskiego. Tematy ukraińskie u Słowackiego. S. Gośczyński, A. Malczewski, M. Czajkowski i inni. »Wernyhora« Czajkowskiego i »Hajdamaki« Szewczenki. Szewczenko i Mickiewicz. Inne objawy stosunków literackich ukraińsko-polskich.

Ogniska pracy naukowej nad piśmiennictwem ukraińsko-ruskiem. Ogólne znaczenie badań nad literaturą ukraińsko-ruską.
